

Aan: De gemeenteraad van Meerssen

Uw kenmerk: Contact: Klant Contact Centrum (KCC)
Ons kenmerk: 561858 Telefoon: 14 043

Datum: 30 maart 2021
Betreft: Stand van zaken Regionale Energiestrategie (RES) en Transitievisie Warmte (TVW)
Bijlagen: - Samenvatting resultaten maatschappelijke ronde RES

Geachte Raad,

Door middel van deze raadsinformatiebrief willen wij u informeren over de ontwikkelingen van de Regionale Energiestrategie Zuid-Limburg (RES-ZL) en de Transitievisie Warmte (TVW). Op 17 juni 2021 ligt de RES-ZL 1.0 ter besluitvorming voor aan uw raad en met deze raadsinformatiebrief willen wij u reeds op de hoogte brengen van de procesvoortgang en de resultaten van de maatschappelijke fase. Tevens wordt het verdere proces van de TVW toegelicht. De TVW ligt ter besluitvorming voor aan uw raad op 21 oktober 2021.

U bent via de raadsinformatiebrief van 17 november 2020 geïnformeerd over de voortgang van de RES-ZL en middels de raadsthema bijeenkomst op 13 januari 2021 bent u op de hoogte gesteld van de concept resultaten in de RES-ZL en de eerste inzichten van de TVW.

De opgave

De afspraken in het Klimaatverdrag van Parijs zijn in Nederland neergelegd in het Klimaatakkoord met ambitieuze doelstellingen: een CO₂-reductie van 49% in 2030, grootschalige hernieuwbare opwek van 49 terawattuur (TWh) op zee en 35 TWh op land, en een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. Het Klimaatakkoord kent 5 thema's: gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie, landbouw en elektriciteit. Over elk van deze thema's zijn aan de Klimaattafels afspraken gemaakt. Voor de thema's elektriciteit en gebouwde omgeving is afgesproken om deze onderdelen uit te werken in 30 energieregio's in Nederland. De 16 Zuid-Limburgse gemeenten vormen samen met Provincie, netbeheerder Enexis en Waterschap Limburg de RES Zuid-Limburg. Deze regio heeft zichzelf onderverdeeld in drie subregio's: Westelijke Mijnstreek, Parkstad en Maastricht-Heuvelland, waartoe gemeente Meerssen behoort.

Het Rijk legt aan de voorkant voor heel Nederland de opgave van 35 TWh op land vast, echter géén opgave per regio en ook geen specifieke techniek. De enige eis is dat de techniek duurzaam en bewezen moet zijn, en dat zijn momenteel zonne- en

Gemeente Meerssen

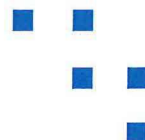
Bezoekadres:
Bestuurscentrum
Markt 50
6231 LS Meerssen

Telefoon 14 043
Fax 043-3648100

Postadres:
Postbus 90
6230 AB Meerssen

info@meerssen.nl
www.meerssen.nl

KVK-nummer:
50443089

windenergie. De 30 energieregio's onderzoeken waar en hoe het best deze duurzame elektriciteit kan worden opgewekt en leggen dit neer in een RES. Iedere regio komt zo zelf met een "bod" vanuit de maximale technische, ruimtelijke en maatschappelijke haalbaarheid. Andere vormen van (toekomstige) energieopwekking zoals kernenergie en waterstof, zijn geen onderdeel van de landelijke opdracht. Overigens kunnen (toekomstige) technische ontwikkelingen wel meegenomen worden in de verplichte tweejaarlijkse actualisatie van de RES. Na de RES 1.0 volgt twee jaar later namelijk de RES 2.0, enzovoort. Dit biedt ruimte om zowel technologische ontwikkelingen als maatschappelijke veranderingen een plek te geven in de RES.

Naast de opgave voor elektriciteit is er ook een opgave in de warmtetransitie, namelijk een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. Als onderdeel van de RES levert iedere regio daarom een Regionale Structuur Warmte (RSW) op. De RSW is een voorstel voor de regionale verdeling van (grootschalige) warmtebronnen met daarin opgenomen hoe het warmteaanbod, de warmtevraag, en de infrastructuur op regionaal niveau met elkaar kunnen worden verbonden. Op lokaal niveau maakt iedere gemeente afzonderlijk een Transitievisie Warmte (TVW). In de TVW wordt onderzocht welke alternatieven voor aardgas geschikt zijn voor de gemeente Meerssen. De eerste woningen moeten voor 2030 aardgasvrij gemaakt worden. De TVW biedt hiervoor een eerste planning en daarmee perspectief voor inwoners.

Regionale Energiestrategie Zuid-Limburg

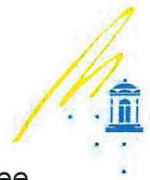
Het proces om te komen tot de RES 1.0 is verdeeld in een technische fase en maatschappelijke fase. Met de concept RES-ZL werd vorige zomer de technische fase afgesloten. De concept RES geeft het technische potentieel hernieuwbare energie weer en bood daarmee de basis voor de gevoerde maatschappelijke discussie over de RES. De komende periode vindt de besluitvorming over de RES 1.0 plaats in alle gemeenteraden in Zuid-Limburg. Op 17 juni gebeurt dit in Meerssen. De RES 1.0 is echter geen eindpunt van de RES. De RES is namelijk een continu proces dat door blijft gaan en elke twee jaar geactualiseerd wordt in de RES 2.0, 3.0, enzovoort. Dit biedt ruimte om nieuwe inzichten, zowel maatschappelijk als technisch, mee te blijven nemen in de RES.

Concept RES-ZL

De totstandkoming van het hoofdzakelijk technisch en rekenkundig concept-bod heeft fasegewijs plaatsgevonden en is het resultaat van een trechtering via landelijke potentiekaarten van de NP-RES, aanvullende regionale uitsluitingsgronden (bijvoorbeeld hellingen steiler dan 4%, natura 2000 gebieden en goudgroene landschapstypen zijn uitgesloten) en staand lokaal/regionaal ruimtelijk beleid, naar een tweetal scenario's: scenario 1 betreft zon op dak en benutting van braakliggende ruimte in de bebouwde omgeving; scenario 2 kijkt ook naar zon op agrarisch gebied en wind als energiebron. Voor de gemeente Meerssen bleek dat er mogelijkheden zijn voor zonne-energie op daken en parkeerplaatsen in scenario 1, en mogelijkheden voor zonne-energie op landbouwgrond wat betreft scenario 2. Windenergie is in de gemeente Meerssen niet mogelijk vanwege de aanwezigheid van vliegveld MAA.

Maatschappelijke fase

Door middel van een intensief participatietraject zijn inwoners, bedrijven, partners en overige stakeholders geraadpleegd over de RES. Daartoe zijn er door Maastricht-Heuvelland twee instrumenten ingezet, namelijk een online enquête en een online stakeholdersessie. Als toevoeging op deze twee regionale raadplegingen zijn door de gemeente Meerssen drie webinars georganiseerd over de RES en TVW. Een samenvatting van de resultaten is aan deze

raadsinformatiebrief bijgevoegd. Het betreft een momentopname welke een idee geeft van de kennis over de energietransitie bij de deelnemers, hoe ze denken over eigen verantwoordelijkheid/initiatieven en die van anderen, welke oplossingsrichtingen en strategieën als wenselijk gezien worden en waar prioriteiten gelegd moeten worden. De resultaten geven weer dat veel inwoners met de energietransitie bezig zijn, maar tegelijkertijd komt naar voren dat de meningen over de aanpak en mogelijke oplossingen erg uiteenlopen. De resultaten van de maatschappelijke fase worden openbaar gemaakt en voor alle deelnemers en inwoners in te zien.

Richting RES 1.0 en verder

De deelregio Maastricht-Heuvelland kiest ervoor om in de RES 1.0 scenario 1 als bod op te nemen. Dit houdt in dat door de regio wordt ingezet op zonne-energie op daken en vrije ruimtes binnen de bebouwde omgeving zoals parkeerplaatsen en braakliggende grond. Er wordt dus op dit moment geen ambitie opgenomen voor zonne-energie op landbouwgrond of voor windenergie. Het bod van de deelregio wordt wel aangevuld met twee projecten die reeds in de pijplijn zitten, zijnde de zonneweides Lanakerveld en Belvedereberg in Maastricht. Dit bod is het resultaat van de technische en maatschappelijke fase en de doorrekening van Enexis. Netbeheerder Enexis toetst of de plannen voor hernieuwbare energie passen binnen de huidige capaciteit van het netwerk en welke kosten er horen bij de uitbreiding van het netwerk ten behoeve van nieuwe hernieuwbare energieprojecten. Enexis wil aan de hand van de RES reële investeringsplannen maken voor de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk. Het is daarom niet meer mogelijk om met twee scenario's te werken, zoals in de concept RES. De keuze voor scenario 1 is op dit moment de meest realistische ambitie voor de komende twee jaar.

In het Nationaal Landschap Zuid-Limburg dient zorgvuldig omgegaan te worden met opwekvoorzieningen om de landschappelijke kwaliteiten niet negatief te beïnvloeden. Daarbij spelen ook de discussies over de provinciale (Povi) en nationale (Novi) omgevingsvisie een rol bij dit proces. Zuid-Limburg is aangewezen als Novi gebied door het Rijk. Hiermee wil het Rijk samen met de regio nieuwe impuls en brede steun geven aan integrale (fysieke) opgaven en transities. Omdat juist onze regio een voor Nederland uniek landschap kent, is besloten om regionaal te gaan werken aan een Landschapsvisie, waarin alle belangen en ontwikkelingen evenwichtig meegenomen worden. De Landschapsvisie zal een belangrijke rol gaan spelen richting RES 2.0 in 2023.

Uit de maatschappelijke rondes blijkt dat veel inwoners met energietransitie bezig zijn, maar dat er grote verschillen bestaan in opvatting over aanpak en wenselijkheid. Over het algemeen is er weinig weerstand tegen zon op daken, maar voor grootschalige zonneparken in het buitengebied ligt dat een stuk gecompliceerder. De maatschappelijke discussie over de energietransitie blijven we onverminderd door laten gaan en richting RES 2.0 zullen waarschijnlijk ook nieuwe raadplegingen worden uitgevoerd. De uitkomsten van het maatschappelijk en bestuurlijk/beleidsmatig traject zijn bepalend voor de vraag of er in de RES 2.0 ook gekozen wordt voor zonne-energie in het buitengebied en windenergie.

Tijdelijk afwegingskader

Het feit dat in RES-ZL 1.0 de mogelijkheden buiten het bebouwde gebied niet zijn meegenomen, betekent echter niet dat initiatiefnemers niet het recht hebben om plannen te ontwikkelen voor grootschalige opwek op dit grondgebied. RES-ZL 1.0 is een indicatie voor de ambitie in de periode tot aan RES 2.0 in 2023 en is geen juridisch planologisch kader waarbij dergelijke initiatieven bij voorbaat kunnen worden uitgesloten. Met een tijdelijk afwegingskader wordt naast de bestemmingsplannen een ruimtelijk en maatschappelijk kader geboden op basis

waarvan initiatieven kunnen worden afgewogen. Het afwegingskader heeft een tijdelijk karakter omdat na het afronden van het eerdergenoemde regionale landschappelijk verdiepingsonderzoek en na het vervolg van de maatschappelijke ronde, de gemeenten uiteindelijk een definitief afwegingskader kan opstellen. Dit kader kan vervolgens landen in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Er is in het tijdelijk afwegingskader sprake van een nadrukkelijk 'nee, tenzij' principe, waarbij alleen zonneparken overwogen kunnen worden onder strikte voorwaarden, indien er geen sprake is van onevenredige effecten op het landschap en de ruimtelijke kwaliteit, en er sprake is van een aantoonbare meerwaarde.

Transitievisie Warmte

De opgave in de warmtetransitie is groot. Voor de Gemeente Meerssen houdt het in dat er tussen 2022 en 2050 jaarlijks ongeveer 300 woningen van het aardgas gehaald moeten worden. Dit betekent isoleren, aardgasvrij maken, verduurzamen van warmtebronnen, aanleggen van de benodigde infrastructuur, etc. De Transitievisie Warmte (TVW) beschrijft hoe we als gemeente samen met onze inwoners en stakeholders onze warmtevraag op een aardgasvrije en duurzame manier gaan invullen en in welk tempo dat zal verlopen. Voor de buurt die voor 2030 reeds aardgasvrij wordt, stellen we na afloop van het TVW-proces een concreet plan van aanpak op, een zogeheten uitvoeringsplan. Deze plannen geven we vorm samen met bewoners, ondernemers en organisaties in de buurt. In die plannen maken we een definitieve keuze voor een warmtealternatief voor de betreffende buurt.

Technische achtergrond

De warmtetransitie vergt zowel veel technische kennis als maatschappelijke betrokkenheid. In een eerste technische onderzoek naar de mogelijkheden in de gemeente Meerssen, kwamen in grote lijnen vier oplossingsrichtingen naar voren:

- Individuele oplossingen (all electric)
- Het Groene Net: regionaal warmtenet met restwarmte Chemelot (hoge temperatuur)
- Lokaal warmte/koudenet met lokale bronnen (lage temperatuur)
- Gas afkomstig van duurzame bronnen (groen gas of waterstof)

Deze vier oplossingsrichtingen hebben elk hun eigen voor- en nadelen. Denk hierbij aan de mate van duurzaamheid, de investerings- en verbruikskosten voor bewoners, het toekomstperspectief, ruimtelijke inpasbaarheid of maatregelen die nodig zijn aan de woning. Daarnaast verschilt het per buurt of een warmtealternatief geschikt is of niet. Om de buurteigenschappen inzichtelijk te maken en buurten met elkaar te kunnen vergelijken, wordt een gebiedsanalyse uitgevoerd. In de Transitievisie Warmte ligt de focus op buurtniveau. Per buurt wordt uiteindelijk bepaald welk alternatief voor warmte de meeste potentie heeft. In de gebiedsanalyse wordt daarom gebruikgemaakt van de data van het CBS, welke op buurtniveau beschikbaar zijn. Dit zijn gegevens over o.a. aantal inwoners, woningvoorraad en energiegebruik. Tevens wordt er nog verder ingezoomd om te zien of er binnen buurten ook clusteringen te vinden zijn, aan de hand van bijvoorbeeld de leeftijd van gebouwen, energielabels of bebouwingsdichtheid. Uit de technische analyse blijkt tevens dat verdiepende onderzoeken noodzakelijk zijn. Daarom zijn we gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden van aansluiting op het Het Groene Net, de mogelijkheden van lokale warmte-koude netten, en de mogelijkheden van warmte en koude onttrekken uit, of opslaan in het grondwater.

Participatieproces

In de raadplegingen die zijn uitgevoerd voor de RES en de lokale webinars is daarom ook reeds aandacht aan de TVW besteed. Wat blijkt is dat men kritisch is ten opzichte van de opgave om 'van het gas af te gaan'. Men maakt zich zorgen dat

veel op inwoners zelf wordt afgeschoven en te weinig aandacht wordt besteed aan de financiële consequenties van het aanpassen van woningen. Wel staat men positief tegenover energiebesparing. Na afronding van de verdiepende technische onderzoeken vervolgen we het participatieproces. In juni willen we daarvoor de eerste conceptresultaten van de TVW naar buiten brengen. Vanuit het technisch perspectief wordt dan geschetst welke alternatieven voor aardgas kansrijk worden geacht in de verschillende kernen en buurten. Hiermee willen we de discussie over de warmtetransitie zo concreet mogelijk voeren met inwoners en bedrijven. Naast het onderzoek naar de meest geschikte alternatieven voor aardgas zetten we ook in op energiebesparing. Inwoners en bedrijven kunnen door isolatie- en energiebesparingsmaatregelen hun warmtevraag beperken. Er is reeds gestart met het delen van ervaringen door 'energiehelden' in de gemeente Meerssen, met de bedoeling inwoners te informeren en inspireren. Daarnaast trekken we samen op met de Stichting Duurzaam Meerssen (SDM) in de warmtetransitie. SDM biedt onder andere energiescans aan voor ondernemers en via de gemeentelijke media willen we deze meer zichtbaarheid geven.

Gerelateerde onderwerpen

De gemeente Meerssen neemt deel aan het regionale project IRDOE-ZL (Inkoop Regionaal Duurzaam Opgewekte Energie Zuid-Limburg). Met dit project wordt bezien op welke manier de deelnemende gemeenten en instellingen kunnen bijdragen aan de energietransitie in de regio met de inkoop van energie. Het project bevindt zich nog in de onderzoekende fase. Het is belangrijk dat het project goede afstemming behoudt met het proces van de RES.

De gemeente Meerssen heeft de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) aangevraagd en een bedrag van €266.010,- toegekend gekregen. Dit bedrag is bestemd voor het nemen van kleine energiebesparende maatregelen of het inwinnen van advies van huurwoningen en koopwoningen. Samen met Wonen Meerssen wordt een plan van aanpak opgesteld. De RREW activiteiten worden in lijn met het TVW proces georganiseerd.

Wij hopen u met deze brief naar behoren te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en Wethouders van Meerssen
de secretaris,

de burgemeester,

mr. J.J.M. Eurlings

M.A.H. Clermonts-Aretz